Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 5. märts 2018
(OR. en)

6779/18

Institutsioonidevaheline dokument:
2017/0244 (NLE)

SOC 117
EMPL 87
ECOFIN 203
EDUC 87
JEUN 24

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	6348/18
Komisjoni dok nr:	13161/17 - COM(2017) 563 final
Teema:	Soovitus kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kohta *Vastuvõtmine*

Alaliste esindajate komitee (COREPER I) leppis 2. märtsil 2018 kokku, et lisatud ettepanek esitatakse vastuvõtmiseks nõukogu (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) 15. märtsi 2018. aasta istungile.

Numeratsiooni muudeti, kuna komisjoni esialgsesse ettepanekusse tehti mõned muudatused.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 166 lõiget 4 ja artiklit 292 koostoimes artikli 153 lõikega 2 ja artikli 153 lõike 1 punktiga b,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Kvaliteetne ja tõhus õpipoisiõpe, mille tulemus on kombinatsioon tööalastest oskustest, töökogemusest ja töölõppimisest ning põhipädevustest, hõlbustab noorte sisenemist tööturule ning täiskasvanute karjääri arengut ja tööleasumist. Need on osa formaalse kutsehariduse ja -õppe süsteemidest ja eksisteerivad paralleelselt teiste töölõppimise ja/või kutseõppe vormidega.

(2) Hästi väljatöötatud õpipoisiõppe süsteemid toovad kasu nii tööandjatele kui ka õppijatele ning samuti tugevdavad töömaailma ning haridus- ja koolitusmaailma vahelist seost. Kvaliteetsete standarditega välditakse õpipoisiõppe suunatust väheseid kutseoskusi nõudvatele töökohtadele ja koolituse kesist taset, mis kahjustaks selle mainet. Lisaks sellele, et see avab tee tipptaseme suunas liikumisele, saab kvaliteetse õpipoisiõppega panustada kodanikuaktiivsuse ja sotsiaalse kaasatuse edendamisse, integreerides erineva sotsiaalse ja isikliku taustaga inimesed tööturule.

(3) Kvaliteetne ja tõhus õpipoisiõpe saavutatakse struktureeritud partnerluste kaudu, millesse on kaasatud kõik asjaomased sidusrühmad, eelkõige sotsiaalpartnerid, ettevõtjad, vahendusorganid (nt tööstus-, kaubandus- ja käsitöökojad, kutse- ja valdkondlikud organisatsioonid), kutseharidus- ja -õppeasutused, noorte ja lapsevanemate organisatsioonid ning kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud asutused. Alates 2013. aastast edendab komisjon koostöös liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega õpipoisiõppe pakkumist, kvaliteeti ja kuvandit Euroopa Õpipoisiõppe Liidu kaudu, mis on teinud seni kättesaadavaks üle 700 000 õpipoisiõppe, praktikakoha või esimese töökoha pakkumise. Ettevõtjate juhitavad algatused, nagu Euroopa noortepakt, on teinud kättesaadavaks veel pakkumisi ja aidanud edendada ettevõtjate ja haridusasutuste partnerlusi kogu liidus.

(4) Euroopa eri valdkondade sotsiaalpartnerid on kogunud tõendeid õpipoisiõppe kvaliteedi ja kulutõhususe saavutamise kohta oma paralleelse töö ja 2016. aasta juuni ühisavaldusega ühise arusaama kujundamise kohta õpipoisiõppest, mis oli aluseks kutseõppe nõuandekomitee 2. detsembri 2016. aasta arvamusele ühise arusaama kohta kvaliteetsest ja tõhusast õpipoisiõppest ja töölõppimisest.

(5) Sidusrühmade veelgi aktiivsema ja ulatuslikuma kaasamise tagamiseks korraldas komisjon kahes etapis, 30. märtsil ja 7. juunil 2017, arutelud Euroopa valdkonnaüleste ja valdkondlike sotsiaalpartnerite ning kaubandus-, tööstus- ja käsitöökodadega.

(6) Euroopa kvalifikatsiooniraamistik, mis kehtestati esimest korda 2008. aastal ja vaadati läbi 2017. aastal,[1] suurendab kodanike, sealhulgas õpipoiste kvalifikatsioonide läbipaistvust, võrreldavust ja ülekantavust.

[1] ELT C 189, 15.6.2017, lk 15.

(7) Nõukogu 18. juuni 2009. aasta soovitusega Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistiku loomise kohta kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas[2] loodi võrdlusvahend, mis võimaldab liikmesriikidel edendada ja jälgida oma kutsehariduse ja -õppe süsteemide pidevat täiustamist.

(8) Euroopa ametipraktika ja õpipoisiõppe 2012. aasta kvaliteedihartaga kutsus Euroopa Noortefoorum Euroopa riike, Euroopa institutsioone ja sotsiaalpartnereid üles kehtestama või tugevdama õpipoisiõppe õiguslikke kvaliteediraamistikke.

(9) Nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovituses noortegarantii loomise kohta[3] on soovitatud liikmesriikidel tagada, et kõik alla 25aastased noored saaksid nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või formaalharidussüsteemist lahkumist kvaliteetse töö-, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe või praktikapakkumise.

(10) Euroopa sotsiaalpartnerid, Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Leedu võtsid 2. juuli 2013. aasta ühisdeklaratsioonis Euroopa Õpipoisiõppe Liidu loomise kohta kohustuse toetada õpipoisiõppe pakkumist, kvaliteeti ja atraktiivsust.

(11) Nõukogu 15. oktoobri 2013. aasta avalduses Euroopa Õpipoisiõppe Liidu kohta märgiti, et õpipoisiõppe tõhusust ja atraktiivsust tuleks edendada mitme ühise juhtpõhimõtte järgimisega.

(12) Nõukogu 10. märtsi 2014. aasta soovituses praktika kvaliteediraamistiku kohta[4] nähti ette mitu põhimõtet praktika kvaliteedi parandamiseks väljaspool formaalharidust ja -koolitust.

---

2 ELT C 155, 8.7.2009, lk 1.
3 ELT C 120, 26.4.2013, lk 1.
4 ELT C 88, 27.3.2014, lk 1.

(13) Euroopa koostööd kutsehariduse ja -õppe valdkonnas käsitleva Kopenhaageni protsessi raames seati 22. juuni 2015. aasta Riia järeldustes, mille kiitsid heaks kutsehariduse ja -õppe eest vastutavad ministrid, töölõppimine kõigis oma vormides, eriti õpipoisiõpe, ja kvaliteedi tagamise mehhanismide loomine kaheks viiest Euroopa prioriteedist ajavahemikuks 2015–2020.

(14) Hariduse ja koolituse 2020. aasta raamistiku kutsehariduse ja -õppe töörühm töötas oma ametiajal 2014.–2015. aastal välja kõrgetasemelise õpipoisiõppe ja töölõppimise 20 juhtpõhimõtet.

(15) Euroopa Parlament kutsus oma 4. märtsi 2016. aasta raportis „Erasmus+ ja teiste vahendite kohta liikuvuse edendamiseks kutsehariduses ja -koolituses: pidevõppe lähenemisviis“ üles võtma meetmeid õpipoisiõppe kvaliteedistandardite tagamiseks.

(16) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/589[5] on sätestatud, et töölepingul põhinevat õpipoisiõpet võib alates 2018. aasta maist reklaamida Euroopa tööalase liikuvuse portaalis EURES.

(17) Komisjon kinnitas oma 10. juuni 2016. aasta teatises „Euroopa uus oskuste tegevuskava“, et toetab sotsiaalpartnereid nende ühisprojektide tulemuste rakendamisel, näiteks õpipoisiõppe kvaliteediraamistiku väljatöötamisel.

(18) Komisjoni 7. detsembri 2016. aasta teatises „Investeerimine Euroopa noortesse“[6] kutsuti üles noorte toetamiseks rohkem pingutama, et anda neile eluks parimad võimalikud eeldused, investeerides selleks nende teadmistesse, oskustesse ja kogemustesse, aidates neil leida esimest töökohta või neid selleks koolitades. Eesmärk oli aidata noortel võimalustest kinni haarata, sujuvalt ühiskonda integreeruda, aktiivseteks kodanikeks saada ja tööalaselt edukat karjääri teha, sealhulgas õpipoisiõppe süsteemide peamisi põhimõtteid sisaldava kvaliteediraamistiku kaudu.

---

5 ELT L 107, 22.4.2016, lk 1.

6 COM(2016) 940 final.

(19) 25. märtsi 2017. aasta Rooma deklaratsioon sisaldab lubadust töötada selle nimel, et luua liit, kus noored saavad parima hariduse ja koolituse ning võivad õppida ja leida tööd kogu kontinendil.

(20) 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sambasse on koondatud mitu põhimõtet õiglaste ja hästitoimivate tööturgude ja sotsiaalhoolekande süsteemide, sealhulgas kvaliteetse ja kaasava hariduse ja koolituse saamise õiguse toetamiseks, et tagada tööturul ja ühiskonnas osalemiseks asjakohased oskused.

(21) Komisjoni 30. mai 2017. aasta ettepanekuga, mis käsitleb nõukogu soovitust hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise kohta, soovitakse muuta kättesaadavamaks kvalitatiivne ja kvantitatiivne teave hariduse omandanute, sealhulgas õpipoiste edasise tegevuse kohta pärast hariduse ja koolituse saamist.

(22) Õpipoisiõpet toetavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid (2014–2020), nimelt Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), ning Erasmus+, ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME), Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm ning noorte tööhõive algatus.

(23) Euroopa Parlament ja sidusrühmad kutsusid hiljuti komisjoni üles soodustama õpipoiste pikaajalist liikuvust ELis, andes noortele võimaluse arendada nii tööga seotud oskusi kui ka põhipädevusi. Komisjon lisas selle üleskutse vastuseks Erasmus+ programmi uue meetme Erasmus Pro, mis toetab konkreetselt pikemat praktikat välismaal.

(24) Oma 2015. ja 2017. aasta aruandes noortegarantii kohta soovitab Euroopa Kontrollikoda komisjonil välja töötada õpipoisiõppe ja muude selle algatuse raames toetatavate pakkumiste kvaliteedikriteeriumid.

(25) Liikmesriikide ühine arusaam kvaliteetsest ja tõhusast õpipoisiõppest toetab nende jõupingutusi suurepäraseid õppimis- ja karjäärivõimalusi pakkuvate õpipoisiõppe süsteemide reformimiseks ja ajakohastamiseks. Ühine arusaam aitab suurendada vastastikust usaldust ja hõlbustab seega õpipoiste piiriülest liikuvust.

(26) Selle soovituse üldine eesmärk on suurendada õpipoiste tööalast konkurentsivõimet ja edendada nende isiklikku arengut ning aidata arendada tööturu vajadustele vastavat kõrge kvalifikatsiooniga ja kvalifitseeritud tööjõudu.

(27) Selle konkreetne eesmärk on luua õpipoisiõppe sidus raamistik, mis põhineb ühisel arusaamal kvaliteedist ja tõhusust ning millega võetakse arvesse erinevate liikmesriikide kutseharidus- ja kutseõppesüsteemide mitmekesisust ja traditsioone ning poliitilisi prioriteete.

(28) Kõnealune soovitus ei takista liikmesriike säilitamast või kehtestamast õpipoisiõpet käsitlevaid sätteid, mis ulatuvad siin soovitatutest kaugemale, ega säilitamast või välja töötamast muid, soovituse kohaldamisalast välja jäävaid töölõppimise ja/või kutsehariduse ja -õppe vorme ning kohaldama nende suhtes täielikult või osaliselt allpool esitatud kriteeriume,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Liikmesriigid peaksid kooskõlas siseriiklike õigusaktidega ja tihedas koostöös sidusrühmadega tagama, et õpipoisiõppe süsteemid vastaksid tööturu vajadustele ja tooksid kasu nii õppijatele kui ka tööandjatele, tuginedes allpool esitatud kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe kriteeriumidele.

Ilma et see mõjutaks liikmesriikides kasutusel olevat terminoloogiat, mõistetakse käesolevas soovituses õpipoisiõppe all formaalse kutsehariduse ja -õppe korraldust, mis:

a) ühendab mahuka töölõppimise äriühingutes ja muudes töökohtades õppimisega haridus- või õppeasutustes;

b) annab riiklikult tunnustatud kvalifikatsiooni;

c) põhineb lepingul, milles määratakse kindlaks õpipoisi, tööandja ja asjakohasel juhul kutseharidus- ja kutseõppeasutuse õigused ja kohustused, ning

d) tagab õpipoisile oma töö eest palga või hüvitise.

Õppimis- ja töötingimuste kriteeriumid

Kirjalik leping

1. Enne õpipoisiõppe algust tuleks sõlmida kirjalik leping, et määrata kindlaks õpipoisi, tööandja ja asjakohasel juhul kutseharidus- ja kutseõppeasutuse õigused ja kohustused seoses õppimis- ja töötingimustega.

Õpiväljundid

2. Tööandjad, kutseharidus- ja kutseõppeasutused ning asjakohasel juhul ametiühingud peaksid kokku leppima siseriiklike õigusaktide kohaselt kindlaks määratud laiahaardelise õpiväljundite kogumi elluviimises. See peaks tagama tasakaalu konkreetsete tööga seotud oskuste, teadmiste ja nii õpipoiste isiklikku arengut kui ka elukestvaid karjäärivõimalusi toetavate elukestva õppe võtmepädevuste vahel, pidades silmas muutuvate karjäärimudelitega kohanemist.

Pedagoogiline tugi

3. Tuleks määrata äriühingusisesed koolitajad ja anda neile ülesanne teha õpipoiste juhendamiseks ja korrapärase vastastikuse tagasiside tagamiseks tihedat koostööd kutseharidus- ja kutseõppeasutusega ning kutseõpetajatega. Eelkõige mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul tuleks õpetajaid, koolitajaid ja mentoreid toetada oma oskuste, teadmiste ja pädevuste täiendamisel, et koolitada õpipoisse uusimate õppe- ja koolitusmeetodite ning tööturu vajaduste kohaselt.

Töökoha komponent

4. Oluline osa, st vähemalt pool õpipoisiõppest peaks toimuma töökohas ning võimaluse korral peaks olema võimalik saada osa töökogemusest välismaal. Võttes arvesse riiklike süsteemide mitmekesisust, on eesmärgiks liikuda järk-järgult selle suunas, et osa õpipoisiõppest oleks töölõppimine.

Palk ja/või hüvitis

5. Õpipoisid peaksid saama palka või muud hüvitist kooskõlas riiklike või valdkondlike nõuete või kollektiivlepingutega, kui need on olemas, ning võttes arvesse tööandjate ja avaliku sektori asutuste vahelisi kulude jagamise kokkuleppeid.

Sotsiaalkaitse

6. Õpipoistel peaks olema õigus sotsiaalkaitsele, sealhulgas vajalikule kindlustusele kooskõlas liikmesriigi õigusaktidega.

Töö-, tervishoiu- ja ohutustingimused

7. Õpipoissi vastuvõttev töökoht peaks vastama asjakohastele töötingimusi käsitlevatele eeskirjadele, eelkõige tervise- ja ohutusalastele õigusaktidele.

Raamtingimuste kriteeriumid

Õigusraamistik

8. Kehtima peaks selge ja järjepidev õigusraamistik, mis tugineb õiglasel ja võrdsel partnerlusel põhinevale lähenemisviisile, sealhulgas kõigi asjaomaste sidusrühmade vahelisele struktureeritud ja läbipaistvale dialoogile. See võib hõlmata õpipoisiõpet pakkuvate äriühingute ja töökohtade akrediteerimist ja/või muid kvaliteedi tagamise meetmeid.

Sotsiaalpartnerite kaasamine

9. Sotsiaalpartnerid, sealhulgas asjakohasel juhul valdkondliku tasandi omad ja/või vahendusasutused, tuleks kaasata õpipoisiõppe süsteemide väljatöötamisse, juhtimisse ja rakendamisse kooskõlas liikmesriigi töösuhete süsteemi ning haridus- ja koolitustavadega.

Äriühingute toetamine

10. Eriti mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks tuleks kavandada rahalist ja/või mitterahalist toetust, mis võimaldaks äriühingutele kulutõhusat õpipoisiõpet ja võtaks asjakohasel juhul arvesse tööandjate ja avaliku sektori asutuste vahelisi kulude jagamise kokkuleppeid.

Paindlikud õppimisvõimalused ja liikuvus

11. Juurdepääsu lihtsustamiseks tuleks õpipoisiõppe vastuvõtutingimuste puhul arvesse võtta asjakohast informaalset ja mitteformaalset õppimist ja/või asjakohasel juhul ettevalmistavate programmide läbimist. Õpipoisiõppega omandatud kvalifikatsioonid tuleks lisada Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku kohastesse riiklikult tunnustatud kvalifikatsiooniraamistikesse[7]. Õpipoisiõpe peaks võimaldama juurdepääsu muudele õppimisvõimalustele, sealhulgas kõrgematele haridus- ja koolitustasemetele, karjäärivõimalustele ja/või asjakohasel juhul õpitulemuste liitmist. Õpipoiste õpiränne kas töökohas või kutseharidus- ja -õppeasutustes peaks saama järk-järgult õpipoisiõppe kvalifikatsioonide osaks.

[7] ELT C 189, 15.6.2017, lk 15.

Kutsenõustamine ja teadlikkuse suurendamine

12. Õpipoisiõppe ajal ja enne seda tuleks pakkuda karjäärinõustamist, mentorlust ja õpituge, et saavutada head tulemused ning ennetada ja vähendada väljalangemist ning toetada kõnealuste õppijate tagasipöördumist asjaomaste haridus- ja koolitusvõimaluste juurde. Õpipoisiõpet tuleks edendada atraktiivse õppimisvõimalusena laiahaardelise teadlikkuse suurendamise teel.

Läbipaistvus

13. Õpipoisiõppe pakkumiste läbipaistvus ja kättesaadavus liikmesriikides ja liikmesriikide vahel tuleks tagada avalike ja eratööturuasutuste ja muude asjaomaste organite toel ning vajaduse korral liidu vahendeid (nt EURES, vastavalt EURESe määruses sätestatule) kasutades.

Kvaliteedi tagamine ja õpipoiste jälgimine

14. Tuleks kasutusele võtta kvaliteedi tagamisega seotud lähenemisviisid, mis võtaks arvesse Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistikku kutsehariduse ja -õppe valdkonnas (EQAVET),[8] sealhulgas õpiväljundite kindlat ja usaldusväärset hindamist võimaldav protsess. Tuleks püüelda õpipoiste tööhõive ja karjääri arengu jälgimise suunas kooskõlas andmekaitset käsitlevate riiklike ja Euroopa õigusaktidega.

Rakendamine riigi tasandil

Käesoleva soovituse rakendamiseks peaksid liikmesriigid selle kohaldamisala piires tegema järgmist.

15. Edendama sotsiaalpartnerite aktiivset osalemist õpipoisiõppe süsteemide väljatöötamises, juhtimises ja rakendamises kooskõlas riiklike töösuhete süsteemide ning haridus- ja koolitustavadega.

[8] ELT C 155, 8.7.2009, lk 1.

16. Tagama võrdse juurdepääsu, edendama soolist tasakaalu ja võitlema diskrimineerimise vastu õpipoisiõppe süsteemides.

17. Lisama asjakohased rakendusmeetmed Euroopa poolaasta raamistikku kuuluvatesse riiklikesse reformikavadesse.

18. Võtma kõnealust raamistikku arvesse Euroopa Liidu rahalisi vahendeid ja õpipoisiõpet toetavaid vahendeid kasutades.

Komisjon peaks pakkuma vajalikku toetust, sealhulgas järgmiste meetmete kaudu.

Tugiteenused

19. Tugiteenuste väljatöötamine teadmiste jagamiseks, võrgustike loomiseks ja vastastikuseks õppimiseks, et aidata liikmesriikidel ja asjaomastel sidusrühmadel rakendada õpipoisiõppe süsteeme kooskõlas käesoleva raamistikuga. See peaks hõlmama kutsehariduse ja -õppe õpetajate ja koolitajate lisakoolituse vajadusi seoses digitaalse innovatsiooniga õpipoisiõppes.

Teadlikkuse suurendamine

20. Õpipoisiõppe kõrgetasemelisuse ja atraktiivsuse ning positiivse kuvandi edendamine noorte, nende perede ja tööandjate hulgas teadlikkuse suurendamise kampaaniatega, nagu Euroopa kutseoskuste nädal.

Rahastamine

21. Käesoleva soovituse rakendamise toetamine asjakohaste liidu rahastamisvahenditega vastavalt asjakohasele õigusraamistikule.

Järelmeetmed

22. Käesoleva soovituse rakendamise jälgimine kolmepoolse kutseõppe nõuandekomitee toel, kasutades Euroopa poolaasta raames olemasolevaid jälgimisvahendeid.

23. Nõukogule raamistiku rakendamise kohta aruannete esitamine kolme aasta jooksul selle vastuvõtmise kuupäevast alates.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja